

POWSTANIE LISTOPADOWE

ELŻBIETA
PAPROCKA

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania historii w szkole ponadpodstawowej w zakresie rozszerzonym

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – Marta Milewska
Recenzja merytoryczna – Beata Falkowska
Jadwiga Iwanowska
Jan Bielecki
Urszula Borowska

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat:

Powstanie listopadowe

Klasa/czas trwania:

III/90 minut

Cele

Uczeń:

- charakteryzuje przyczyny wybuchu powstania listopadowego;
- omawia przebieg powstania oraz charakter wojny polsko-rosyjskiej 1831 r.;
- przedstawia międzynarodową sytuację powstania;
- dokonuje oceny przyczyn klęski, szans powstania i roli dowódców na podstawie opinii historyków.

Metody/techniki/formy pracy:

- wykład;
- rozmowa kierowana;
- debata „za i przeciw”.

Środki dydaktyczne:

- podręcznik;
- źródła (z epoki oraz teksty publicystyczne).

Opis przebiegu lekcji:

1. Nauczyciel podczas rozmowy kierowanej przypomina sytuację polityczną w Królestwie Polskim po 1815 r. Następnie omawia genezę powstania listopadowego. Odwołuje się do sytuacji międzynarodowej (walka Greków i Belgów o niepodległość, rewolucja lipcowa we Francji).
2. Następnie omawia przebieg nocy listopadowej – cele, jakie mieli spiskowcy i to, co udało im się osiągnąć, a co zakończyło się niepowodzeniem. Informuje o objęciu dyktatury przez gen. J. Chłopickiego.
3. Uczniowie wykonują zadanie 9 z tego arkusza jako ilustrację do oceny działań dyktatora:
https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_MATURALNY_OD_2015/Arkusze_egzaminacyjne/2010/Historia/historia_pr.pdf
4. Następnie uczniowie czytają tekst uchwały o detronizacji Mikołaja I i odpowiadają na pytanie o konsekwencje tego kroku:
https://pl.wikisource.org/wiki/Uchwa%C5%82a_sejmu_o_detronizacji_Miko%C5%82aja_I.

5. Uczniowie wykonują zadanie 25 z tego arkusza:
https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_MATURALNY_OD_2015/Arkusze_egzaminacyjne/2016/formula_do_2014/MHI-P1_1P-162.pdf
6. Nauczyciel omawia charakter walk, wymienia bitwy, uczniowie wykonują zadanie 24 z tego arkusza:
https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_MATURALNY_OD_2015/Arkusze_egzaminacyjne/2013/historia_PR.pdf
7. Nauczyciel wskazuje na problem z uzyskaniem poparcia mocarstw, o które zabiegał rząd narodowy. Uczniowie ze źródła D i E wykonują zadanie 20:
https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_MATURALNY_OD_2015/Arkusze_egzaminacyjne/2010/Historia/historia_pr.pdf
8. Następnie nauczyciel omawia przebieg walk na terenach poza Królestwem Polskim i ostatnie walki powstania. Uczniowie wykonują zadanie 25 z arkusza:
https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_MATURALNY_OD_2015/Arkusze_egzaminacyjne/2013/historia_PR.pdf
9. Uczniowie zapoznają się z opiniami historyków, przygotowują się do dyskusji w grupach 3-4-osobowych. Na kolejnej lekcji odbywa się debata „za i przeciw”. Czy powstanie listopadowe miało szanse powodzenia?

Praca domowa:

- Zapoznaj się z opiniami historyków i przygotuj się do dyskusji
- opinie historyków: – <http://mbc.cyfrowemazowsze.pl/Content/39033/00043107-0001.pdf> Piotr Miłośz Pilarczyk, Szanse powstania listopadowego – mity historiografii, s. 189–200.
- <https://www.polskieradio.pl/39/156/Artykul/988945,Powstanie-listopadowe-%E2%80%93-kleska-na-wlasne-zyczenie>;
- <https://historia.org.pl/2011/05/26/wywiad-z-prof-w-zajewskim-poswiecony-powstaniu-listopadowemu/>;
- <https://historia.org.pl/2011/01/25/detronizacja-mikolaja-i-w-powstaniu-listopadowym/>;
- <https://www.youtube.com/watch?v=1AAjPbPPkz0>.

Komentarz metodyczny

Debata „za i przeciw” to metoda, która najlepiej pozwala spełnić wymagania podstawy programowej. W zakresie rozszerzonym uczniowie powinni, oprócz znajomości faktografii, znać także oceny polskiej historiografii dotyczące powstania listopadowego i jego przywódców. Temat został zaplanowany na dwie lekcje, z których jedna przeznaczona jest na pracę metodą wykładu i analizy źródeł, natomiast druga na dyskusję.